

**Інформація
про наукову та науково-технічну діяльність за 2015 рік
факультету іноземних мов**

I. Узагальнена інформація щодо наукової та науково-технічної діяльності факультету

а) Сфера наукових інтересів науковців факультету іноземних мов охоплює декілька напрямів вивчення германських, романських мов, перекладу, літератури зарубіжних країн, проблем загального мовознавства.

б) Основні галузі дослідження: іншомовний дискурс, що вивчається на предмет його когнітивних, прагматичних та соціальних характеристик.

в) На факультеті працює 11 штатних докторів наук та понад 60 кандидатів наук.

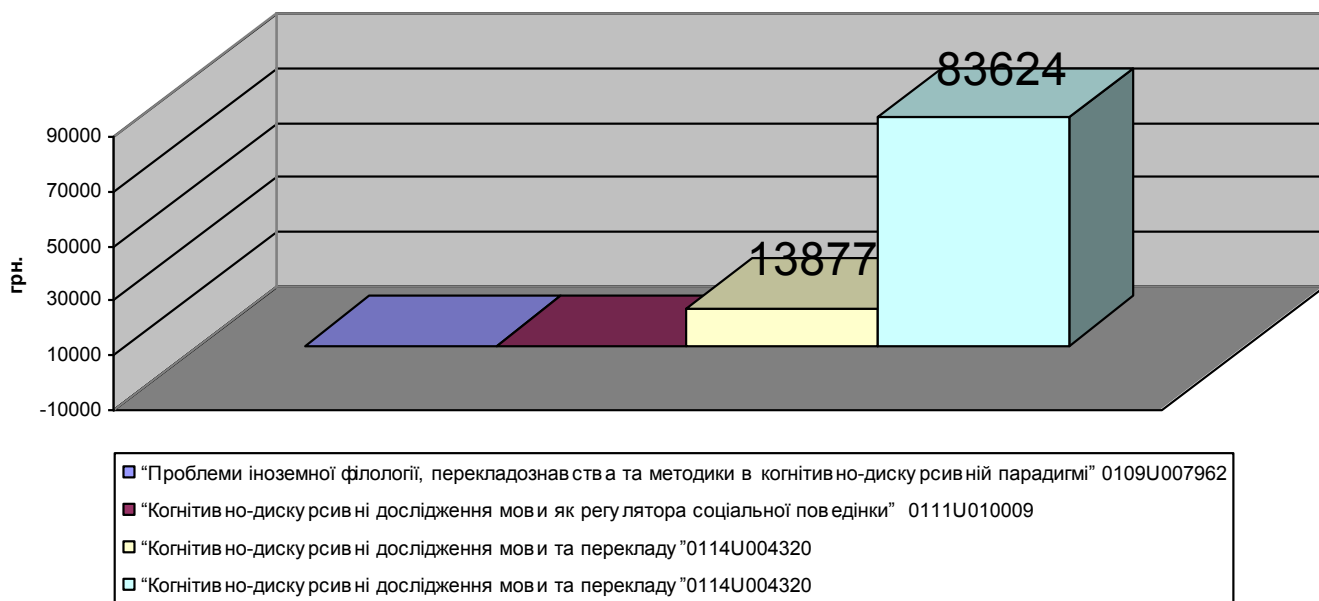
Науково-педагогічні кадри

Науково-педагогічні працівники	2012	2013	2014	2015
Кількість (осіб)	196	234	226	204
Кількість (ст.)	157,05	167,8	197,75	170,4
Відсоток НПП з науковим ступенем (%)	56,85 (36,2%)	62,25 (33,7%)	67,4 (34,1%)	75,95 (44,5%)
- з них докторів наук (ст.)	10	9	11,75	15,5
- з них кандидатів наук (ст.)	46,85	53,6	55,65	60,45

г) Держбюджетні теми, виконувані факультетом за останні 4 роки:

У 2013 році завершено заключний етап теми «Когнітивно-дискурсивні дослідження мови як регулятора соціальної поведінки», номер державної реєстрації 0111U010009, яка не мала фінансування.

Категорії робіт	2012		2013		2014		2015	
	к-сть од.	тис. грн.	к-сть од.	тис. грн.	к-сть од.	тис. грн.	к-сть од.	тис. грн.
Фундаментальні	1	-	1	-	1	13,877	1	83,624

д) На факультеті вперше відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту докторських дисертацій зі спеціальності 10.02.04 – германські мови Д 64.051.27. Голова – докт. філол. наук, проф. І.С. Шевченко, вчений секретар – канд. філол. наук, доц. Морозова І.І. У 2015 проведено захист 1 докторської та 9 кандидатських дисертацій за спеціальністю 10.02.04 – германські мови (з них 1 докторська та 6 кандидатських дисертацій написано українською мовою).

ж)

У 2014 році почалася розробка держбюджетної теми «Когнітивно-дискурсивні дослідження мови та перекладу», номер держреєстрації 0114U004320, керівник теми проф. Мартинюк А.П. Об'єктом дослідження є дискурсивна взаємодія представників англійської, німецькомовної та ін. лінгвокультур, а предметом – вербальні та невербальні засоби, що забезпечують цю взаємодію, набуваючи семіотичної значущості у контексті дискурсу. Згідно з технічним завданням етапу «Вербалізовані концепти як дискурсивні утворення» виконано:

- Обґрунтування діяльної теорії мовного значення;
- Побудову когнітивних моделей концептів (на матеріалі англійської та німецької мов);
- Теоретичне осмислення отриманих результатів лінгвістичних студій та впровадження у процес навчання іншомовної мовленнєвої діяльності

Розроблено і затверджено Міністерством освіти і науки науково-дослідну тему «Типологія стилів і напрямів у літературному процесі», держ. № 0115U004050. Виконано перший етап «Насиченість оповіді архетипами й символами, національна самобутність романського і германського світогляду». Наукова новизна полягає у розробці літературознавчих засад дослідження творчості письменників, що недостатньо висвітлена або зовсім не досліджена в українській науці.

- У літературознавчий український обіг введено нові імена: С. Рушді, Го Сяолу, Шань Са, Мо Янь, Ф. Бегбеде, С. де Бовуар.
- Встановлено концепцію напряму межі ХХ-ХХІ ст. «критичний вимисел», який іде після постмодернізму.
- Запропоновано інтерпретацію творчості Л.-Ф. Селіна, К. Марло, А. Нотомб, Х. Марсе, Е. Гліссана, О. Кіроги у літературному процесі сьогодення.

II. Важливі результати за фундаментальними науково-дослідними роботами у 2015 році

У межах міжкафедральної теми «Когнітивно-дискурсивні дослідження мови та перекладу», номер держреєстрації 0114U004320, керівник теми проф. Мартинюк А.П факультету видано 4 монографії:

1. Иванченко А. А. Жизнесозидающая креативность личности : монография / А. А. Иванченко, Массимо Мэдоро. – Харьков : «Форт», 2014. – 354 с.
2. Костікова І.І. Електронна педагогіка / І.І. Костікова. – Х : Смуґаста типографія, 2015. – 160 с.
3. Пихтовникова Л. С., Коринь С. Н.. Метафора и метаметафора в немецкоязычном художественном дискурсе: когнитивный и прагматилистический аспекты : монография / Л.С. Пихтовникова, С. Н.Коринь. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. – 200 с.
4. Піхтовнікова Л.С. та ін. Синергетика в філологічних дослідженнях : монографія / Т. И. Домброван, С. М. Еникеева, Л. С. Пихтовникова, А. Н. Приходько, Е. А. Семенец, В. И. Силантьева, Е. Г. Фоменко; С. Н. Коринь, О. Н. Гончарук, И. М. Яремчук, А. Н. Судья, Н. Н. Пильгуй, Е. В. Богатырева, В. П. Чередниченко, М. В. Залужная, О. А. Анастасьева ; под общ. ред. проф. Л. С. Пихтовниковой. Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. – 340 с.

Тематика цих монографій відповідає пріоритетним напрямкам у науковій діяльності факультету: розробка когнітивно-дискурсивного підходу до мовних та мовленнєвих явищ (Піхтовникова Л.С.), еколінгвістика (Іванченко А.І., Піхтовнікова Л.С.), методика навчання іноземних мов у школі та вчз (Костікова І.І.).

За тематикою науково-дослідної роботи на факультеті іноземних мов підготовано й видано **39** навчальних та навчально-методичних посібники, з них **6** з грифом МОН, **4** з грифом МОН, методичних вказівок для вищих навчальних закладів і середніх шкіл із проблем мовленнєвої діяльності та формування іншомовної мовленнєвої компетенції. Зокрема створено навчальні посібники з англійської мови для немовних факультетів (для економістів, юристів). Слід відзначити посібники з питань перекладу як вторинної комунікації, а також видання, спрямовані на розвиток та перевірку дискурсивних компетенцій учнів середніх шкіл (підручники з німецької мови з грифом МОН, методичні розробки до них V), зокрема підготовки до ЗНО.

З огляду на те, що у фокусі уваги когнітивно-дискурсивних досліджень опиняються способи впливу на свідомість і підсвідомість людини за допомогою мовних знаків результати проекту мають прикладне значення для соціально-комунікаційних технологій (ІР, електоральних, рекламних, бізнесових, іміджмейкінгу).

V. Інформація про діяльність структурного підрозділу з комерціалізації науково-технічних розробок

Шляхи комерціалізації здобутків Харківської лінгвістичної школи полягають насамперед у виданні та розповсюдженні навчальних посібників, які є втіленням фундаментальних досліджень у навчальний процес (співробітництво з виданнями «Нова книга», «Фоліо» та ін.), а також наданні науково-освітніх послуг, на платній основі:

- факультативний курс для аспірантів та пошукачів «Актуальні проблем германської філології» (1800 грн. з одного слухача на рік).
- прийом кандидатських іспитів з іноземних мов та спеціальності 10.02.04 – германські мови, у тому числі додаткових зі спеціальності. За останні п'ять років іспит зі спеціальності склали 92 пошукачі, додатковий іспит – 20.
- на факультеті з 1996 року працює спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності 10.02.04 – германські мови. У 2015 відбулося 10 захистів, переважно співробітників інших вчз. Оплата за захист становить 2500 грн.

- на базі невипускаючих кафедр (за участю викладачів випускаючих кафедр) створено Центр інтенсивного вивчення іноземних мов для студентів ХНУ, які на платній основі отримуватимуть відповідний запис у диплом після складання державного іспиту.

VI. Список наукових праць, опублікованих та прийнятих редакцією до друку у 2015 році у зарубіжних виданнях, які мають імпакт-фактор.

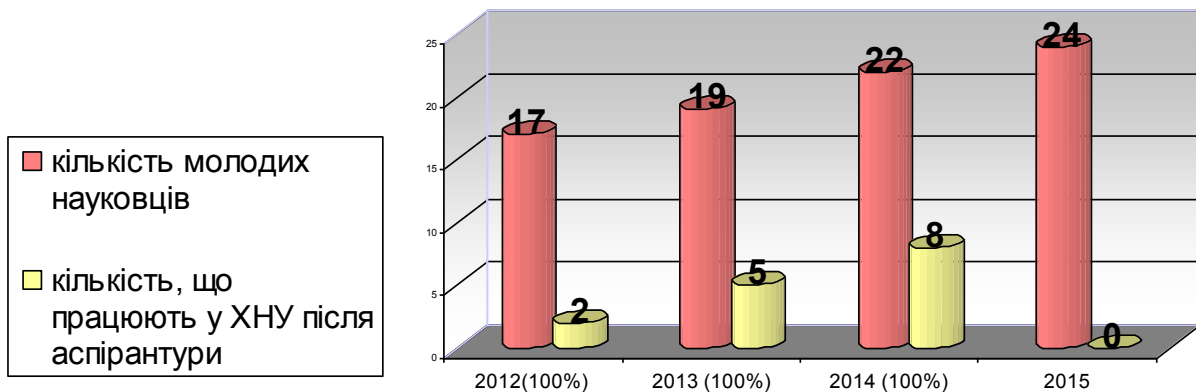
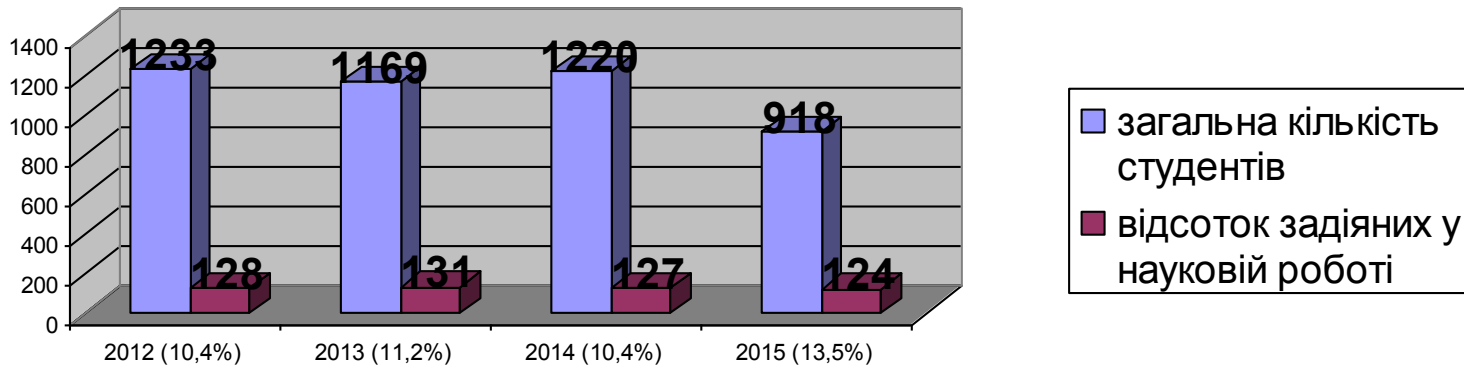
№ з/п	Автори	Назва роботи	Назва видання, де опубліковано роботу	Том, номер (випуск, перша-остання сторінки роботи)
1.	Бондаренко Є.В. (Bondarenko Ye.V.)	Book Review: Emilie L'Hôte. Identity, Narrative and Metaphor. A Corpus-Based Cognitive Analysis of New Labour Discourse	Cognitive Linguistics	ID# COGL.2015.006 4.R1
2.	Криворучко С.К. (Kryvoruchko S. K.) професор	Esthetic paradigm of the literature at the turn of the XX–XXI centuries	Materials of the XIV International Academic Congress «Fundamental and Applied Studies in the Modern World». UK Oxford (23-25 May 2015) – Oxford : Oxford University Press, 2015.	Vol.2.- P.701-706
3.	Savich S.V., Samoilov A.V., Vovk R.V., Dobrovolskiy O.V., Kamchatnaya S.N., , Dovgoplova Ya.V., Chornovol-Tkachenko O.O.	Tkachenko Excess Conductivity and the Pseudogap State in Hf-Doped YBa ₂ Cu ₃ O _{7-δ} Ceramic	Modern Physics Letters B. World Scientific Publishing Company, 2015	http://www.worldscientific.com/worldscinet/mplb

VII. Відомості про науково-дослідну роботу та інноваційну діяльність студентів, молодих учених.

Після короткого спаду відзначається тенденція збільшення кількості аспірантів та здобувачів факультету. Зменшення кількості студентів пов'язано зі зменшенням кількості місць у магістратурі. Захисти випускників аспірантури та прикріплені для написання дисертації до кафедр становлять останніми роками 100%:

Роки	Кількість студентів, які беруть участь у наукових дослідженнях та відсоток від загальної кількості студентів	Кількість молодих учених, які працюють у ВНЗ або науковій установі	Відсоток молодих учених, які залишаються у ВНЗ або установі після закінчення аспірантури
2012	128 (1233) 10,4%	17	(2) 100%

2013	131(1169) 11,2%	19	(5) 100%
2014	127 (1220) 10,4%	22	(8) 100%
2015	124 (918) 13,5%	24	-

У 2015 р. в співавторстві з науковими керівниками опубліковано 314 статті (у тому числі у співавторстві зі студентами та їх науковими керівниками з інших факультетів). Спільно з іншими факультетами проведено 19 конференцій.

У 2014-2015 н.р. мовне та наукове стажування у країнах мови, що вивчається, проходили 53 студенти (КНР, Франція, Німеччина, Туреччина) за рекомендацією доцентів та професорів факультету, що є одним із стимулюючих заходів для їх наукової діяльності. 100% захист аспірантів зумовлено додатковими вимогами для вступників до аспірантури.

ІХ. Наукове та науково-технічне співробітництво із закордонними організаціями

Партнерство у формі участі (співорганізації) наукових заходів підтримується з Московським міським педагогічним університетом (конференція «Каразінські читання»), Санкт-Петербурзьким інститутом менеджменту і фінансів, Волгоградським державним педагогічним університетом, Ставропольським державним педагогічним інститутом, Белгородським державним університетом, Російською академією народного господарства і державної служби при Президентові Російської Федерації, м. Москва (Росія), університетом Климента Охридського, м. Софія, Болгарія;

університетом Квебека, м. Труа-Рив'єр, Канада; університетом Ла Ріоха, м. Мадрид, Іспанія; Мерифілдським інститутом когніції та гуманітарних наук, м. Хіт, США; університетом Кентербері, м. Крайстчерч, Нова Зеландія (видання електронного журналу «Когніція. Комунікація. Дискурс»).

Інші програми міжнародного співробітництва факультету пов'язані у підвищенням кваліфікації викладачів і сконцентровані на проблемах педмайстерності. Організації, що сприяють, є: Приватна академія транспорту та техніки м. Штокштадт ФРН, міністерство освіти, мистецтва та культури, м. Відень, Австрія, Інститут німецької і нідерландської філології, Вільний університет Берлін, ФРН, Гете-Інститут, ФРН, Campus France, Університет Л'юм'єр-2 м. Ліон, Франція.

Відбулося відкриття Українсько-Франкофонного академічного центру. Метою центру є подальший розвиток українсько-французьких відносин в умовах процесу глобалізації та сучасних здобутках і досягненнях університету у встановленні міжнародних зв'язків, розвиток культурних і наукових зв'язків та дослідження специфіки французької ментальності.

Згідно з існуючими програмами і угодами факультет здійснює співробітництво з такими зарубіжними ВНЗ-партнерами:

Країна партнер (за алфавітом)	Установа - партнер	Тема співробітництва	Документ, в рамках якого здійснюється співробітництво, термін його дії	Практичні результати від співробітництва
Китайська Народна Республіка	Анхойський університет, м. Хефей	Популяризація китайської мови та культури, проведення наукових конференцій	договір з факультетом іноземних мов ХНУ імені В.Н. Каразіна, затверджено 03.12.2007 р.	Наукове та мовне стажування студентів факультету іноземних мов (8 студентів 2015 р.), аспірантура з китайської філології (1 співробітник факультету), участь студентів у конкурсі з ієрогліфіки та науковій конференції Інституту Конфуція
Російська Федерація	Алексіївський філіал федерального автономного освітнього закладу вищої професійної освіти «Белгородський національний дослідницький університет»	Дослідження лінгвістичних, методичних та психолого-педагогічних проблем	договір з кафедрами англійської філології, німецької філології і перекладу, методики та практики викладання іноземної мови ХНУ імені В.Н. Каразіна 2013 – 2017 рр., затверджено 24.07.2013 р.	Співорганізація конференцій: XIV МНК «Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація» (27 лютого 2015 р.) XIV МСНК «Каразінські читання: Іноземна філологія. Пошук молодих» (16 квітня 2015 р.)
Федеративні	Університет Фрідріха	Підтримка і розвиток	Угода про партнерське	Участь у редакційній колегії електронного журналу

Республіка Німеччина	Олександра Ерланген-Нюрнберг, Мовний центр	германістики у Східній Європі. Німецька мова як іноземна	співробітництво між Харковом і Нюрнбергом, 1999 року на основі положення Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами	«Когніція, комунікація, дискурс» Створення серії підручників для студентів-германістів «Логін»
----------------------	--	--	--	---

Наведено лише ті партнери, з якими є офіційні двосторонні угоди.

ХІІ. Інформаційне забезпечення наукової діяльності

Наукова діяльність факультету насамперед знаходить відображення на сайті факультету, кафедр та наукових видань (Віснику, електронного журналу). До кожної конференції, що проходить на факультеті іноземних мов, видається електронний варіант збірників тез та матеріалів, які розміщуються на сайті факультету, так само як і відеоматеріали виступів науковців на пленарних та секційних засіданнях конференцій. Розміщено відео версії лекцій з актуальних проблем сучасної германістики, призначені для аспірантів, пошукачів, магістрів, фахівців у галузі філології. Окрім регулярних матеріалів, розміщуються також записи телепередач за участю провідних вітчизняних науковців (див. інтерв'ю з проф. С.П. Жаботинською, членом спец. Вченої ради із захисту дисертацій на факультеті іноземних мов, члена редколегії «Вісника» та електронного журналу «Когніція. Комунікація. Дискурс»)

Налагоджено інформування аспірантів про всі заходи університету та факультету, обмін медіа-файлами. Аспіранти мають доступ до електронної бібліотеки факультету.

Також відкрито інформаційні сайти з лінгвопрагматики (І.С. Шевченко) та лінгвосинергетики (Л.С. Піхтовнікова), регулятивної лінгвістики (А.П. Мартинюк).

Почали регулярно використовуватися нові форми організації наукової діяльності: проведення он-лайн конференцій, видання електронного журналу, публікації в інших електронних виданнях,

Запроваджено локалізацію навчальних матеріалів та організації форм навчання у веб-мережі, зокрема на платформі Google Class.

ХІІІ. Науково-дослідні роботи, що виконуються на кафедрах у межах робочого часу викладачів

- Когнітивно-дискурсивний аналіз у синхронії та діяхронії (керівник докт. філол. наук, проф., академік АН ВШ України І.С. Шевченко). Розробляються проблеми еколінгвістики, історичної когнітивістики, когнітивної прагматики й теорії дискурсу. Захищено 1 канд.дисертацію, надруковано статті, що входять до баз реферування: GoogleAcademy (1 стаття) та DOI (1 стаття), РИНЦ (1 стаття), видано 2 Вісники, 1 міжнародний науковий журнал, проведено 1 міжнародну конференцію.
- Лінгвопрагматика німецькомовного дискурсу (керівник докт. філол. наук. проф. Безугла Л.Р.). Оpubліковано 12 статей та 19 тез, захищено 1 канд. дисертацію та 1 подано до ради.
- Інтегративна лінгвістика (керівник докт. філол. наук, проф. Мартинюк А. П.) займається вивченням ролі мовного знака в регулюванні соціальної поведінки індивідів як членів

англомовних лінгвокультурних соціумів. Видано 9 статей та тези 12 конференцій. Подано статтю до видавництва Peter Lang, захищено 1 канд. дисертацію, подано до ради 2 дисертації.

- Енактивне смислотворення у дискурсі (керівник докт. філол. наук, проф. Морозова О.І.). Підготовлено проект «Еколінгвістичний підхід як методологічне підґрунтя навчання студентів іншомовної комунікації в інформаційному суспільстві» для участі у конкурсі проектів наукових досліджень і розробок на 2015 р. Захищено 1 канд. дисертацію.
- Дискурсивна взаємодія кодових систем (керівник докт. філол. наук, проф. Солощук Л.В.) обґрунтовує невід'ємність урахування комунікативних засобів спілкування різнорідної знакової природи для всебічного аналізу різних типів дискурсу. Надруковано 5 статей, взято участь у 5 конференціях різних рівнів, захищено 2 канд. дисертації.
- Комунікативно-дискурсивні студії (керівник докт. філол. наук, проф. Фролова І.Є.), розробляє питання, пов'язані з вивченням діяльнісних (комунікативно-дискурсивних), мовних та культурологічних аспектів вербальної комунікації, опубліковано 3 розділи у колективних монографіях (один у співавторстві), 26 статей у фахових виданнях України, 4 статті у зарубіжних виданнях, тези 11 доповідей на наукових конференціях. Захищено 1 докторську дисертацію.
- Функціонально-комунікативна лінгвістика (керівник докт. філол. наук, проф. Самохіна В.О.), працює над проблемами аналізу дискурсу, лінгвістики тексту, теорії тексту. Опубліковано 24 статей та тез. Захищено 1 канд. дисертацію.
- Перекладознавство (керівник докт. філол. наук, доц. Ребрій О.В.) – вивчення діяльнісних (когнітивно-дискурсивних), мовних та культурологічних аспектів перекладу. Відкрито аспірантуру зі спеціальності, проведено міжнародну конференцію, надруковано 30 статей, 30 тез.
- Методика навчання іноземних мов і педагогіки вищої школи (керівник докт. пед. наук, проф. Пасинок В.Г.) відповідає за розробку інноваційних підходів у лінгводидактиці та їх впровадження в практику навчання іноземної мови в школі та внз. Практичне впровадження пройшли 63 навчально-методичних посібники для шкіл та вищих навчальних закладів. Захищено 2 канд. дисертації.

Усього співробітниками факультету опубліковано 506 статей (з них 314 у співавторстві зі студентами), тези 338 виступів на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях.

XV. Заключна частина.

Результати подальшої роботи факультету слугуватимуть розбудові нових лінгвістичних дисциплін – дискурсології, когнітивної семантики та прагматики, теорії комунікації, лінгвосеміотики, які займаються вивченням людини як суб'єкта пізнавальної й мовленнєвої діяльності. Факультет має посилити свою співпрацю з закордонними організаціями та видавництвами, щоб збільшити кількість публікацій у наукометричних базах.